

contributie voor diens veldtocht tegen de Turken werd het inkomen van de pastorie van Rotterdam getaxeerd op 75 pond, dat is naar de huidige koopkracht van het geld gerekend een groot bedrag dat eerder boven dan onder de 60.000,- gulden per jaar lag ¹⁰). Aan de andere kant waren aan het pastoorsambt de verplichting van de zielzorg en het administreren van de sacramenten, alsook de zorg voor de heilige plaats (het altaar en de kerk) verbonden.

In de laatste eeuwen voor de Reformatie was de gewoonte ontstaan dat de pastoor (persona) wel de inkomsten van zijn ambt genoot maar niet ter plaatse resideerde om de verplichtingen ervan na te komen. Elders nam hij andere lucratieve ambten waar, of hij had bepaalde bezigheden en daar woonde hij. Het pastoorschap werd dan hoofdzakelijk een bron van inkomsten. De werkzaamheden ter plaatse liet hij tegen een betrekkelijk geringe vergoeding door een minder bemiddelde priester verrichten. Ook te Rotterdam had dit misbruik reeds in de vijftiende eeuw ingang gevonden, toen dominus Gijsbertus van der Gaet tegelijk pastoor te Venray en te Rotterdam en tevens kanunnik aan de kathedrale kerk van Lubeck, van St. Salvator te Utrecht en van nog andere kerken was.

Om een duidelijk beeld te krijgen van de positie en de werkzaamheden van de pastoors in het zestiende-eeuwse Rotterdam willen wij de gang van zaken hen betreffende vanaf 1530 volgen.

In 1530 was de pastorie in handen van heer Joannes Ingenwinckel, geboren 1464, afkomstig uit het Keulse. Hij had een belangrijke loopbaan in de R. Katholieke kerk achter zich: van 1504 tot 1512 was hij notaris bij de Rota, de pauselijke rechtbank te Rome geweest; vanaf 1506 was hij proost van het kapittel van St. Jan te Utrecht, sinds 1521 proost van St. Lebuïnuskerk te Deventer, om slechts zijn belangrijkste functies te noemen. In juli 1535 overleed hij, bezitter van de pastorie van Rotterdam, te Rome ¹¹).

Zijn plaatsvervanger te Rotterdam, de vice-cureyt magister Dirck de Volder, was kort voor 1532 overleden. Deze feitelijke pastoor zal zoals steeds op contract door de 'persona' geëngageerd zijn geweest en zo is het begrijpelijk dat in 1534 een delegatie van de Rotterdamse vroedschap naar Utrecht reisde om proost Ingenwickel te vragen in de ontstane vacature te voorzien door een nieuwe vice-cureyt en kapellanen 'tot Gods eer, die onze zielen bewaren mogen alsut behoort', te benoemen. Achter deze bezorgheid ziet men de gevaren die de 'zielen' bedreigden in gedachten voor zich: de leer van Luther, die ook in de Nederlanden veld won; de beweging van de Wederdopers, die ook in Rotterdam in deze jaren al van zich lieten